

Χειροτεχνίες και τεχνικές του Mail Art

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΔΗΜΟΦΙΛΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ, ΠΟΥ ΩΣ ΟΡΟΣ, ΕΙΝΑΙ ΓΝΩΣΤΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Η τέχνη της αλληλογραφίας, από την άλλη πλευρά, δεν είναι τόσο εύκολο να εξηγηθεί ή έστω να βρεθεί ένας ορισμός για αυτήν εύκολα. Γνωρίζουμε ότι ο καλλιτέχνης Ray Johnson, ο οποίος μπορεί να συνδεθεί με το καλλιτεχνικό κίνημα Fluxus – ίδρυσε το 1962 το «New York Correspondence School of Art» και έτσι θεωρείται ως ο ιδρυτής του κινήματος mail art που αναπτύχθηκε τις δεκαετίες του 1960 και του 1970. Στόχος του ήταν να δημιουργήσει την ευκαιρία για την άμεση ανταλλαγή τέχνης, ιδεών και πληροφοριών μεταξύ καλλιτεχνών σε διάφορες χώρες χωρίς παρέμβαση από εμπόρους τέχνης ή γκαλερί. Οι χειροτεχνίες μπορούν επίσης, κατά κάποιο τρόπο, να θεωρηθούν ως μια σπιτική, αυτσαίντερ μορφή τέχνης, που επιθυμεί να κρατήσει απόσταση από την επίσημη καλλιτεχνική σκηνή. Η αλληλογραφία είναι μια απροσδιόριστη μορφή τέχνης, πιο ετερόκλητη από τη φύση της, από ότι για παράδειγμα η ζωγραφική. Ένας πίνακας ζωγραφικής περιλαμβάνει μπογιά και μια επιφάνεια στήριξης, η τέχνη που ταχυδρομείται και η χειροτεχνία μπορεί να εμφανιστούν ως οποιοδήποτε από τα δεκάδες είδη που μεταδίδονται μέσω του ταχυδρομείου.

Η χειροτεχνία είναι βαθιά ριζωμένη σε όλους τους πολιτισμούς του κόσμου και προσφέρει τις επιρροές της πέρα από τα σύνορα. Από την έναρξή της από πολλές πηγές, η τέχνη της αλληλογραφίας είναι μια γλώσσα δικτύωσης που ενστερνίζεται τη σημασία της πολυπολιτισμικότητας. Είναι μια ανοιχτή, δημοκρατική μορφή στην οποία υπάρχουν πολλαπλές κοινές ταυτότητες που ανθίζουν μαζί. Οι καλλιτέχνες του Mail Art συχνά αγωνίζονται για κοινωνική δικαιοσύνη και δημιουργούν έργα που τιμούν την πολιτιστική πολυμορφία. Οι καλλιτέχνες του Mail Art υμνούν την ισότητα στην εξουσία και οικοδομούν αλληλεπιδράσεις μεταξύ φύλου, εθνικότητας και τάξης, ουσιαστικοί στόχοι στην ταραχώδη εποχή που ζούμε. Η τέχνη του ταχυδρομείου είναι συχνά μια αόρατη προσπάθεια που δεν αποφέρει κέρδη για τους υποστηρικτές της. Ωστόσο, υπάρχει μια αδυσώπητη, δημιουργική αναζήτηση στην τέχνη του ταχυδρομείου που έχει διαρκέσει για περισσότερα από πενήντα χρόνια, μια δίψα για ανοχή, αμοιβαιότητα και χωρίς λογοκρισία δημιουργική ανταλλαγή σε όλο τον κόσμο.

Ένα παράδειγμα χρήσης της χειροτεχνίας ως μέσο τέχνης φαίνεται στον κατάλογο τέχνης που βασίζεται στο σατιρικό ειρωνικό φωτομοντάζ του John Heartfield “Γερμανική Φυσική Ιστορία Metamorphoses” (1934), μια λεπτομέρεια στο “the death's-head moth”, μοτίβα με διαφορετικά μέσα μετά την παραγωγή. pastis, χειροτεχνία, εργόχειρο, δεξιοτεχνία, συμμετοχικές πράξεις, ρομποτική, κρίσιμα σχήματα, δημόσια τέχνη, mail art, γκράφιτι, λεκτικές πράξεις.

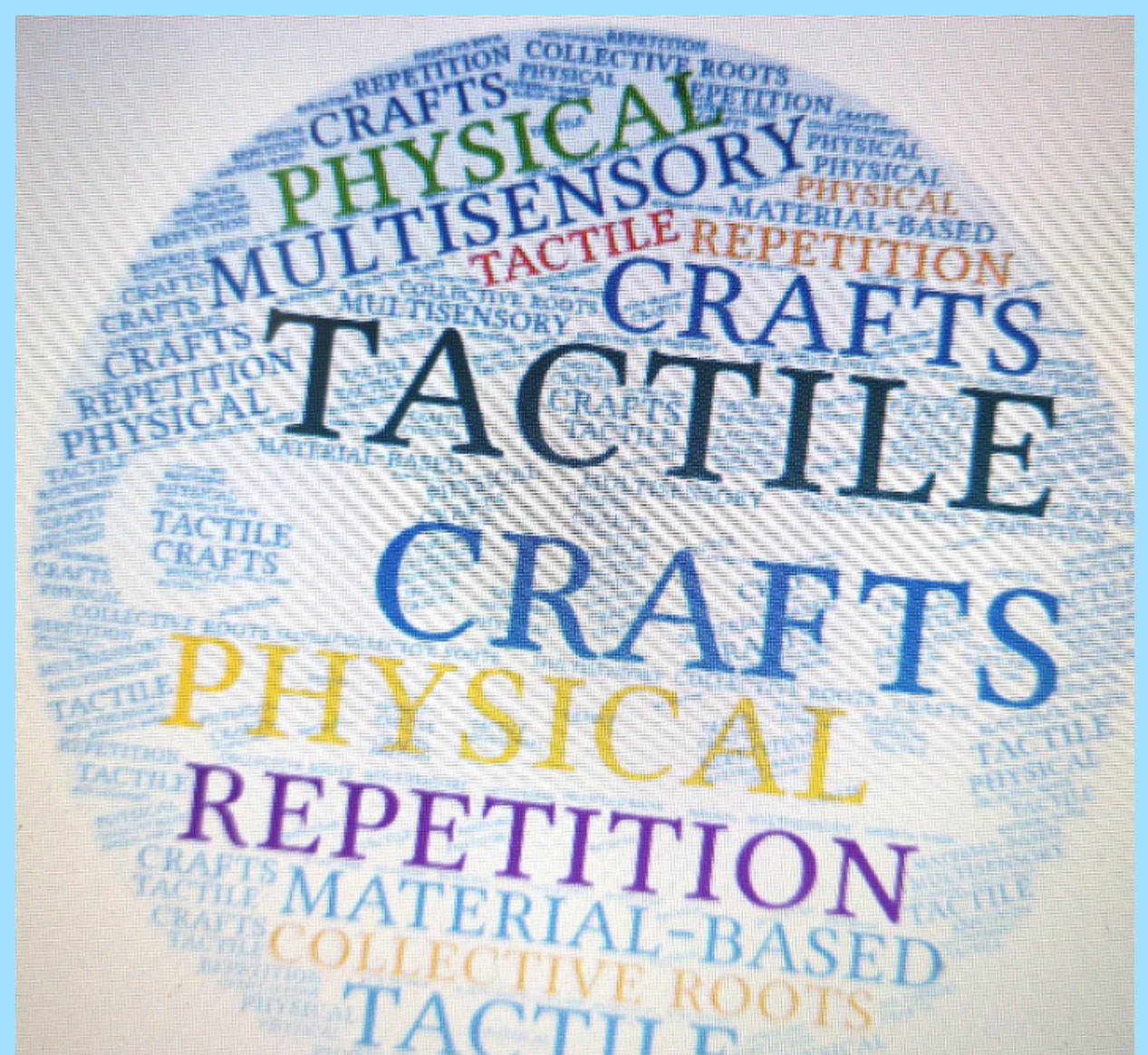
(https://www.academia.edu/51001373/Cipo_vehicles_mail_art_stencil_embroideries)

ΟΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΝΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗ ΕΙΝΑΙ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ.

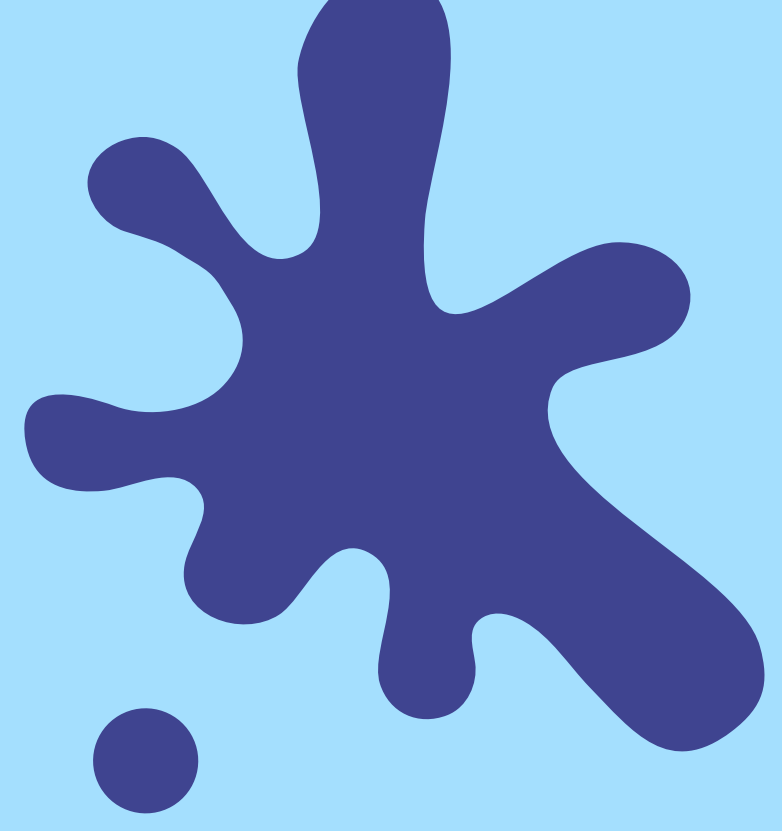
Περιλαμβάνουν συντονισμό των αισθήσεων, σωματική δραστηριότητα, συλλογή υλικών και εργαλείων και προγραμματισμό εκ των προτέρων. Η χειροτεχνική ροή εργασίας περιλαμβάνει απτικές, φυσικές, γνωστικές και συναισθηματικές πτυχές, που τονίζονται από τη συχνά επαναλαμβανόμενη φύση της ροής εργασίας. Οι πολυαισθητηριακές εμπειρίες που βασίζονται στη χρήση φυσικών ή/και ζωντανών υλικών προκαλούν αναμνήσεις, ιδέες και συνομιλίες που μπορούν να ανοίξουν νέους τρόπους και ανάγκες επικοινωνίας. Σε περίπτωση που οι δημιουργοί/συμμετέχοντες μπορούν να περπατήσουν στη φύση, η προετοιμασία του έργου μπορεί να είναι εξίσου αναζωογονητική καθώς μαζεύουν και νιώθουν τα φύλλα, τα κλαδιά, τα λουλούδια, τους κώνους κλπ που μαζεύουν από δάση και λιβάδια. Η διαδικασία της συλλογής συνδέει τους ανθρώπους με το παρελθόν, καθώς όλοι προερχόμαστε από το υπόβαθρο της γεωργίας, που είναι μια συλλογική δουλειά που γίνεται σε στενή σχέση με τη φύση.

Η Χειροτεχνία και η κατασκευή είναι

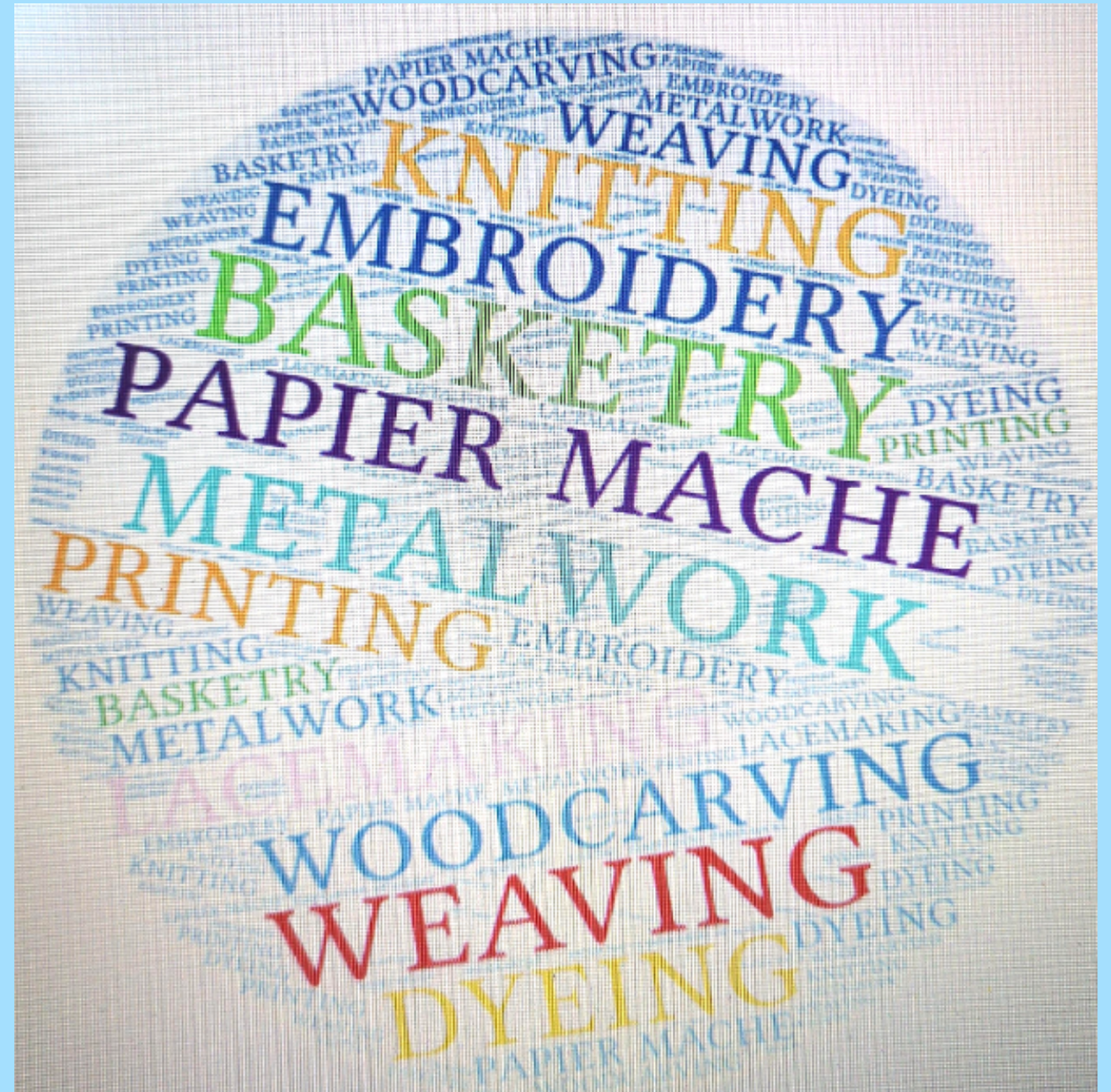
- απτές
- φυσικές
- επαναλαμβανόμενες
- πολυαισθητηριακές
- με βάση το υλικό
- έχουν συλλογικές ρίζες, για παράδειγμα, στη γεωργία

Παραδείγματα χρήσιμων τεχνικών για εργαστήρια Mail Art και σύντομες δραστηριότητες με ηλικιωμένους

- μεταλλοτεχνία (Laura): σύρμα, ανάγλυφα σε μαλακά μέταλλα όπως πλάκες αλουμινίου
- mixed media
- παπιε-μασε
- ξυλογλυπτική
- καλαθοπλεκτική
- ύφανση (Sofia, Jana)
- κέντημα
- δαντέλα, μακραμέ
- πλέξιμο
- εκτύπωση
- βαφή, βοτανικές βαφές
- κεραμικά

Η εκτύπωση και το σκάλισμα χρησιμοποιούνται για την παραγωγή μιας ειδικής μορφής ταχυδρομικής τέχνης, των artistamps.

Ο όρος artistamp (ένα portmanteau των λέξεων "artist" και "stamp") ή γραμματόσημο καλλιτέχνη αναφέρεται σε μια μορφή τέχνης που μοιάζει με γραμματόσημο που χρησιμοποιείται για να απεικονίσει ή να τιμήσει οποιοδήποτε θέμα επιλέγει ο δημιουργός του. Τα γραμματόσημα καλλιτεχνών είναι μια μορφή γραμματοσήμων της Σταχτοπούτας, καθώς δεν ισχύουν για ταχυδρομική αποστολή, αλλά διαφέρουν από πλαστά ή παράνομα γραμματόσημα καθώς συνήθως ο δημιουργός δεν έχει πρόθεση να εξαπατήσει τις ταχυδρομικές αρχές ή τους συλλέκτες γραμματοσήμων.

Τα διαδικτυακά εργαστήρια χειροτεχνίας είναι επίσης δυνατά και στο τέλος αυτής της ενότητας θα παρουσιάσουμε ένα παράδειγμα εργαστηρίου κεντήματος που διοργανώθηκε από την σχεδιάστρια υφασμάτων Leena Illukka σε συνεργασία με το Φινλανδικό Μουσείο Χειροτεχνίας.

Προσαρμογή στο ρόλο ενός εκπαιδευτή χειροτεχνίας και ταχυδρομικής τέχνης

Η προσαρμογή στο ρόλο του εκπαιδευτή μπορεί να είναι τρομακτική εάν είστε εκπαιδευτής ενηλίκων χωρίς εξειδίκευση στις χειροτεχνίες. Μπορεί να σας βοηθήσει αν θυμάστε ότι η κλίμακα της εργασίας είναι μικρή και χρειάζεται μόνο περιορισμένο χώρο. Η δουλειά μπορεί επίσης να περιλαμβάνει οικεία υλικά, καθημερινές τεχνικές, να είναι σε γνώριμες μορφές και κατάλληλη για άτομα με προβλήματα όρασης. Η χειροτεχνία δεν είναι το μόνο πράγμα που θα πρέπει να είναι στο επίκεντρο, αλλά και τα πολυαισθητηριακά υλικά, η συλλογή φυσικών υλικών ή απλώς η ανάμνηση μακροχρόνιων διαδικασιών κατασκευής μπορούν να φέρουν την ευεξία στους συμμετέχοντες.

Σκεφτείτε αυτές τις πτυχές της κατασκευής πριν από το εργαστήριο:

- 1 Προσέγγιση/σεβασμός για τις δεξιότητες και τα υλικά γενικά. Δώρα της φύσης και των παραδόσεων όσο μικρά ή μη παραγωγικά κι αν είναι.
- 2 Βιωματικές μέθοδοι: επιλέξτε διάφορες μυρωδιές, επιφάνειες, θερμοκρασίες, βάρος, χρώματα.
- 3 Ανατρέξτε στον χρόνο για να εξερευνήσετε και να βρείτε πολύτιμες ανθρώπινες δραστηριότητες που γεννούν καλά συναισθήματα. Με την ησυχία σας, μακροχρόνιες διαδικασίες
- 4 Συλλογιστείτε την γήρανση και την ανάπτυξη. Αφήστε το αισθητηριακό έργο να σας επηρεάσει επίσης. Απολαύστε!

Οι εκπαιδευτριες Behnaz Fazelian και Anni Jokinen από το Modus Association συμμετείχαν σε ένα απολαυστικό workshop στη Θεσσαλονίκη, το 2022.

Εργαστήριο χειροτεχνίας για το Mail Art βήμα προς βήμα

Η έμπνευση για την επιλογή ενός πολυαισθητηριακού εργαστηρίου προήλθε από μια εκδρομή στην αισθητηριακή αίθουσα του Φινλανδικού Ιδρύματος Αυτισμού. Το αισθητηριακό δωμάτιο με βάση τη φύση έχει σχεδιαστεί για ημερήσιες δραστηριότητες ατόμων με φάσμα αυτισμού. Η μονάδα αισθητηριακών δωματίων στην Κότκα της Φινλανδίας, έχει μια εντυπωσιακά ηρεμιστική επίδραση στα αυτιστικά άτομα. Το δωμάτιο έχει σχεδιαστεί και κατασκευαστεί, εν μέρει, από τους χρήστες, σε συνεργασία με την κοινωνική λειτουργό Kati Kervinen.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΟΛΥΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ

ΧΡΟΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: 90 λεπτά με δύο 10λεπτα διαλείμματα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ: 5 ανά εκπαιδευτή

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ευάερο, ζεστό, καλά φωτισμένο, προσβάσιμο, ανθεκτικό στην ακαταστασία και τη βαφή, με τρεχούμενο νερό. Εάν γίνεται σε εξωτερικό χώρο, πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα σταθερών καθισμάτων για να ξεκουραστούν και να εργαστούν οι συμμετέχοντες.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ: Η τέχνη της αλληλογραφίας μπορεί να περιλαμβάνει αντικείμενα που αποστέλλονται σε φάκελο ή χωρίς φάκελο, όπως η Riitta Ikonen. Ένας φάκελος μπορεί να κατασκευαστεί ως έργο τέχνης. Το αντικείμενο που αποστέλλεται σε φάκελο μπορεί να είναι μια έτοιμη 2- ή 3-διαστάσεων κάρτα ή ένα εργαλείο/υλικό για χρήση από τον παραλήπτη. Οι ημιτελείς χειροτεχνίες μπορούν να σταλούν ταχυδρομικώς και να κατασκευαστούν περαιτέρω από τον παραλήπτη. Μπορούν να οργανωθούν ηλεκτρονικά εργαστήρια χρησιμοποιώντας υλικά που αποστέλλονται ταχυδρομικά.

ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ: φυσικά υλικά που συλλέγονται από γνώριμα μέρη ή από το δάσος. Λουλούδια και φύλλα από την αυλή του σπιτιού, ξυλάκια και βελόνες από πεύκα στην όχθη της λίμνης κ.λ.π. Ταινία διπλής όψης, διαφανής ταινία, κόλλα, ξύλινες σπάτουλες για ανάμειξη χρωμάτων ή άπλωμα της κόλλας, μπογιά, χαρτί, χαρτόνι, ρετάλια δέρματος, υφάσματος, ξύλο, μέταλλο. Φάκελοι.

ΕΡΓΑΛΕΙΑ: ψαλίδια, διακορευτής εγγράφων, εργαλεία ιδιοκατασκευής (DIY). Χρήση οικιακών εργαλείων για την παρασκευή υλικών, όπως διακορευτές για την παραγωγή κονφετί από ημι-αποξηραμένα φύλλα ή πέταλα λουλουδιών.

ΑΛΛΑ ΥΛΙΚΑ

- υφάσματα: βαμβάκι, λινό, μετάξι, μαλλί
- ξύλο
- γυαλί, διαφανή πλαστικά φύλλα
- πηλός (κεραμικός), ξηρός πηλός
- μέταλλο; μαλακά φύλλα μετάλλου, κλπ
- απορρίμματα και μηδενικά απόβλητα, νήμα, ύφασμα, ξύλο κ.λπ
- φυσικά υλικά
- συγκομιδή υλικών
- επαναχρησιμοποιούμενα και υλικά για μηδενικά απόβλητα

Πινέλα φτιαγμένα με φυσικά υλικά: φτερά, κλαδάκια κλπ

Φάκελος τυπωμένος με φύλλο φτέρης που συλλέχθηκε από τον συμμετέχοντα

Κομφετί κατασκευασμένο από ημι-αποξηραμένα φύλλα δέντρων

1. Λήψη των υλικών: Συγκεντρώστε, επεξεργαστείτε ή/και αισθανθείτε τα διαθέσιμα υλικά.
2. Εξερεύνηση του θέματος και του σχεδιασμού. Τα απαραίτητα εργαλεία να είναι κοντά στον συμμετέχοντα.
3. Δημιουργία της κάρτας χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές και εργαλεία.
4. Ολοκληρώστε την εργασία κόβοντας τις άκρες με γκιλοτίνα χαρτιού, αν χρειάζεται.
5. Δημιουργία του φακέλου, εάν χρειάζεται
6. Συλλογισμός της εμπειρίας: δημιουργία και κοινωνική συναναστροφή
7. Ανταλλαγή των δημιουργιών με τους άλλους συμμετέχοντες ή κοινοποίηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
8. Αποστολή της κάρτας σε κάποιον, εάν χρειάζεται

Leena Möller, Sirpa Mörsky και Liisa Pikkujämsä, οι 3 συμμετέχουσες από την Φινλανδία στο εργαστήρι χειροτεχνίας και mail art στη Θεσσαλονίκη, Ελλάδα.

ΠΑΡ'ΑΔΕΙΓΜΑ ONLINE ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ

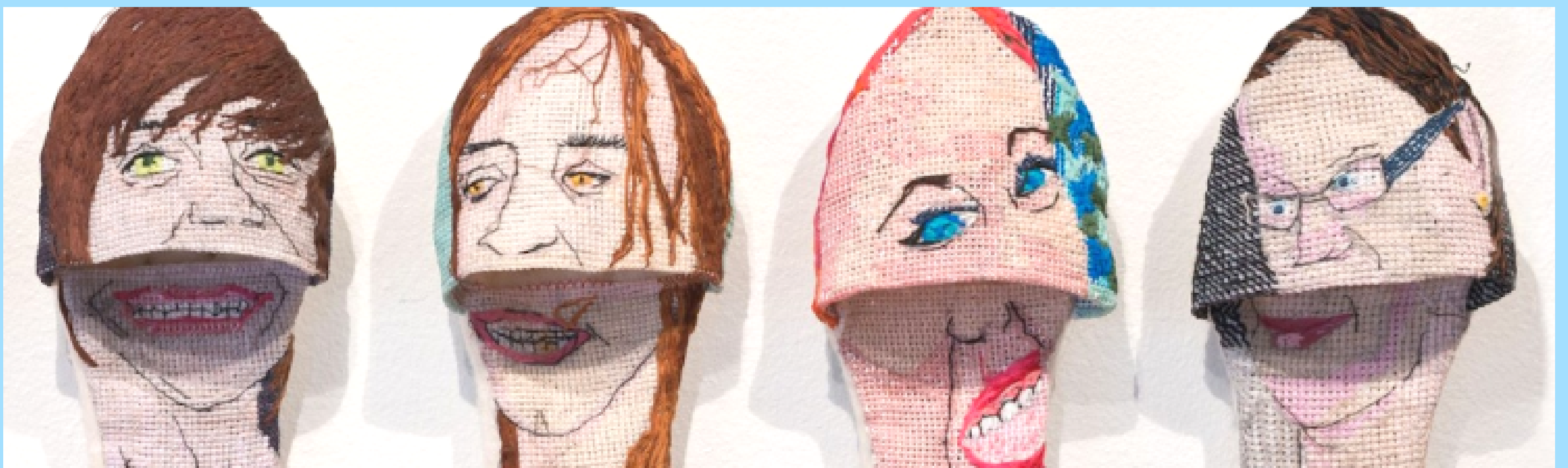
(<https://drive.google.com/drive/folders/1eUTymBJ-uBiS6UfNGSGCQuoF447FVS31?usp=sharing>)

Ενώ η συντριπτική πλειονότητα των δραστηριοτήτων του Mail Art λαμβάνουν χώρα μέσω του ταχυδρομείου, οι σημερινές νέες μορφές ηλεκτρονικής επικοινωνίας έχουν αλλάξει το τοπίο. Πολλά εργαστήρια χειροτεχνίας είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο. Η χειροτεχνία έχει παρουσιαστεί ευρέως στο διαδίκτυο μετά την διάδοση των social media.

Το Φινλανδικό Μουσείο Χειροτεχνίας οργάνωσε ένα online εργαστήριο κεντήματος με την σχεδιάστρια υφασμάτων Leena Illukka. Το Μουσείο έστειλε σε όλους τους συμμετέχοντες ένα κουτί με τα υλικά, δύο εβδομάδες πριν το online μάθημα.

Περιείχε όλα τα υλικά και εργαλεία που θα χρειαζόντουσαν οι συμμετέχοντες πλην των ψαλιδιών. Το πακέτο συνοδευόταν από μία επιστολή στην οποία η σχεδιάστρια εξηγούσε ότι το έργο τέχνης θα ήταν ένα πορτρέτο ή μια καρικατούρα, κεντημένη σε ένα ζευγάρι παντόφλες από μη υφαντό ύφασμα. Αναλυτικές οδηγίες για την εργασία του κεντήματος στάλθηκαν ως συνημμένο pdf σε email. Έστειλε επίσης φωτογραφίες προηγούμενων έργων της από διάφορες φάσεις της διαδικασίας του κεντήματος.

Το εσωτερικό του κουτιού: χρωματιστά μολύβια για την σχεδίαση του μοτίβου, βελόνες κεντήματος, κλωστές κεντήματος, ένα ζευγάρι παντόφλες από μη υφαντό ύφασμα.

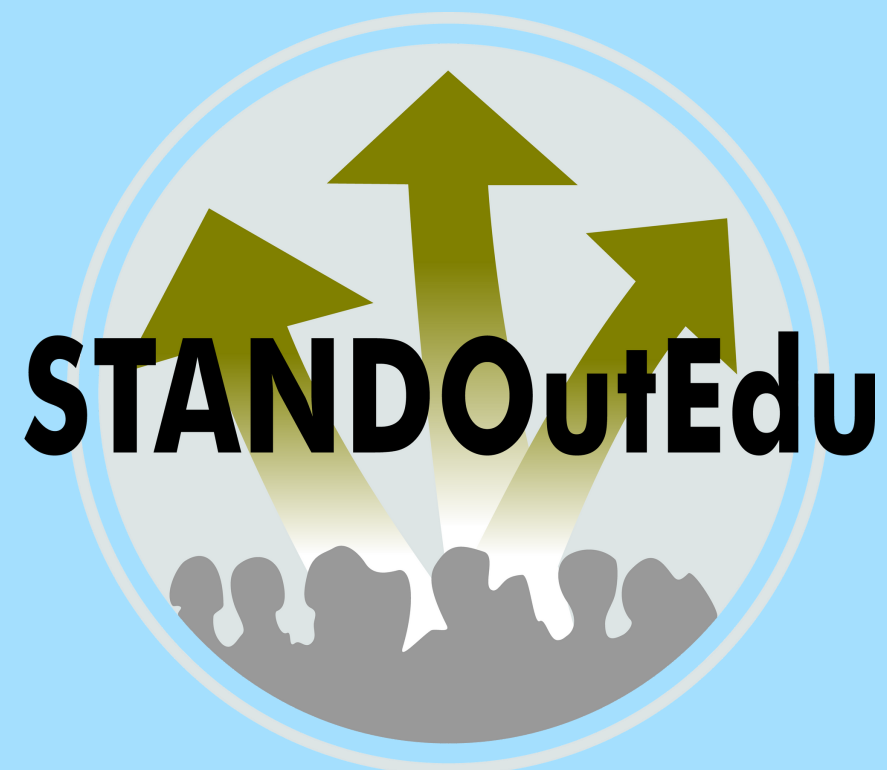
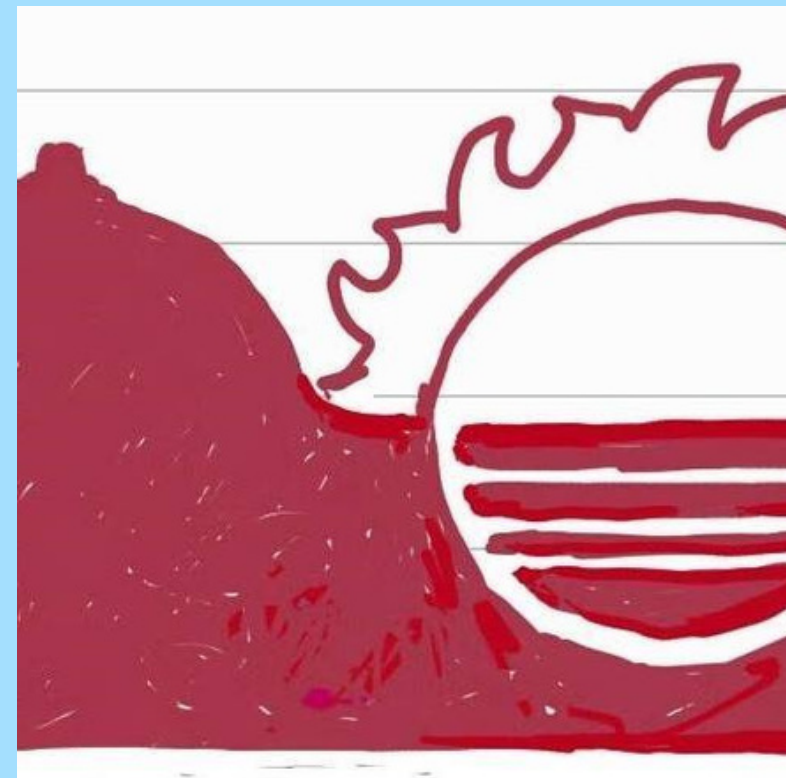

Μετά το πέρας του 2ωρου εργαστηρίου, οι συμμετέχοντες μοιράστηκαν φωτογραφίες των έργων τους στην online πλατφόρμα Padlet.

**ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΝΑ
ΑΠΟΛΑΥΣΤΕ
ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
MAIL ART !!!**

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΈΡΓΟΥ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

